

Beszámoló az EU 2024. évi magyar elnökségének erdészeti feladatairól

Kihívások, eredmények és tanulságok

2024 második félévében Magyarország látta el az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét, és ezen belül különösen fontos szerepet kapott az erdészeti munkacsoportok vezetésében, koordinálásában.

Az elnökség ideje alatt az érintett munkacsoportokban az unió egészére vonatkozó erdészeti politikák formálása, az innovatív megoldások elősegítése és a globális fenntarthatósági célok előmozdítása állt a középpontban.

A magyar elnökség célja az volt, hogy hatékonyan képviselje az EU érdekeit a nemzetközi tárgyalásokon, miközben folytatja a közösség zöld átállásának elősegítését, és hozzájárul a klímaváltozás elleni globális küzdelemhez.

Az elnökségi időszak során különösen nagy hangsúlyt kapott az erdészeti innováció, a fenntartható erdőgazdálkodás, az erdők és a vízgazdálkodás közötti kapcsolat, valamint a biogazdaság fejlesztése.

A magyar elnökség kiemelt eseményei és hatásai

Az egyik legfontosabb esemény, amely a magyar elnökség alatt zajlott, a *FAO Erdészeti Bizottságának (COFO27)* 2024. július 22–26. között Rómában megrendezett ülése volt, melyen az EU álláspontjának képviselője és azt megelőzően az egységes EU-álláspont kialakítása volt a magyar elnökség feladata.

A FAO COFO ülések jelentőségét nemcsak a globális erdészeti problémák megoldására tett erőfeszítések határozták meg, hanem az EU erdőgazdálkodást érintő szakpolitikáinak alakítása is. Magyarországon, dr. Nagy István agrárminiszter vezetésével, kiemelt figyelmet fordított arra, hogy az EU egységes álláspontot képviseljen a fenntartható biogazdaság fejlesztésében, az erdőirtás elleni küzdelemben és az innováció előmozdításában.

A magyar elnökség különös figyelmet szentelt annak, hogy az EU politikai egysége megmaradjon, és a tagállamok közösen dolgozzanak ki olyan válaszokat, amelyek képesek reagálni a globális erdészeti kihívásokra.

A COFO27 során meghatározták azokat a globális célokat, amelyek az erdőgazdálkodás fenntarthatóságát biztosítják, miközben a biogazdaságot mint az erdőgazdálkodás számára új lehetőségeket kínáló, fenntartható gazdasági modellt is előtérbe helyezték.

A fenntartható erdőgazdálkodás melletti elkötelezettség megerősítése nemcsak egy politikai állásfoglalás volt, hanem praktikus lépések is követték, mint például az Erdészeti Jogszabályok Megerősítése, Irányítás és Kereskedelem (*FLEGT–Forest Law Enforcement, Governance and Trade*) cselekvési tervhez kapcsolódó önkéntes társulási megállapodások (*VPA-k*) felülvizsgálata, amelyet a Tanács Erdészeti Munkacsoport (*WPF–Working Party on Forestry*) keretében végeztek el.

A cél az illegális fakitermelés visszaszorítása, a fenntartható erdőgazdálkodás erősítése és az EU piacaira kerülő faanyagok jogszerűségének biztosítása volt. Az ilyen nemzetközi együttműködések segítenek nemcsak a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdításában, hanem a globális erdőgazdálkodás irányításának fejlesztésében is.

Magyarország itt is kulcsszerepet játszott a jogi nyilatkozatok, valamint a szükséges módosítások kidolgozásában, miközben figyelembe vette a fenntarthatóság elveit és a helyi közösségek érdekeit is.

A WPF munkacsoport ülésein a Magyarország által vezetett tárgyalások során az EU hangsúlyozta, hogy a fenntarthatóság és a jogi keretek megerősítése mellett kiemelten fontos, hogy az érintett országokban az erdészeti irányítás javuljon, így azok képesek legyenek jobban érvényesíteni a fenntartható erdőgazdálkodás elveit.

Az ülések során a Bizottság részletes tájékoztatást adott az egyes partnerországok helyzetéről, különös figyelmet



Az EU Tanács Erdészeti Munkacsoportjának magyar elnöksége

fordítva Ghánára, Kamerunra, Guyanára, Indonéziára és Hondurasra.

A megbeszéléseken felmerült kérdések, mint például a VPA-k fenntartásának költségei és azok hatékonyságának mérhetősége, tovább erősítették Magyarország szerepét a nemzetközi erdészeti irányítás alakításában.

Az EU Monitoring Rendelet és az adatgyűjtés fejlesztése

A 2024-es magyar elnökség egy másik jelentős területe az erdészeti monitoring rendelethez kapcsolódó munkacsoport-ülések voltak. Július 3-tól kezdődően Magyarország szervezte a Tanács Erdészeti Monitoring Ad-Hoc Munkacsoport (*AHWP-FM–Ad-hoc Working Party on Forest Monitoring*) üléseit, amelyek főként az erdészeti adatgyűjtés módszereivel és indikátoraival foglalkoztak.

A legfontosabb feladat a megfelelő adatgyűjtési rendszer kialakítása volt, amely lehetővé teszi az erdők állapotának pontos és átfogó értékelését. Az üléseken több tagállam is kifejezte agályait azzal kapcsolatban, hogy a fatermékeken túlmutató adatszolgáltatás komoly adminisztratív és pénzügyi terhe-



ket róla a tagállamokra, mivel az adatok gyűjtése jelenleg még nem került kialakításra, sok bizonytalansággal terhelt.

A magyar elnökség ezen a területen is konstruktív megoldásokat javasolt, figyelembe véve a különböző tagállamok sajátosságait és technológiai lehetőségeit. Az adatszolgáltatási kötelezettségek körüli viták fontos tanulságokat hoztak, és megerősítették, hogy az adatgyűjtési rendszerek fejlesztése során mindig figyelembe kell venni a költséghatékonyságot és a tagállamok technikai kapacitásait.

Lakitelki erdészeti főigazgatói ülés: az erdők és a vízgazdálkodás kapcsolata

A magyar elnökség egyik legfontosabb eseménye a Lakitelken megrendezett erdészeti főigazgatói ülés volt, amely szeptember 9–11. között zajlott.

Az esemény fókuszában az erdők vízmegtartó képessége és az integrált vízgazdálkodás fontossága állt. A magyar elnökség célja az volt, hogy felhívja a figyelmet az erdők és a vízgazdálkodás közötti szoros összefüggésekre,

és bemutassa azokat a fenntartható vízgazdálkodási megoldásokat, amelyek hozzájárulhatnak a klímaváltozás hatásainak mérsékléséhez.

Az ilyen típusú események elősegítik a nemzetközi szakértők tapasztalatcseréjét, miközben hozzájárulnak a fenntartható erdőgazdálkodás és vízgazdálkodás közötti együttműködés megerősítéséhez. A meghívottak között jelen voltak az Európai Unió országainak vezető erdészeti szakemberei, illetve más európai országok képviselői is.

A rendezvény során bemutatott megoldások elősegíthetik az erdők egészséges állapotának megőrzését, és hozzájárulhatnak az EU hosszú távú zöld átállásának sikeréhez. Az esemény azt is megmutatta, hogy a fenntartható erdő- és vízgazdálkodás nemcsak a helyi szintű, hanem a globális klímaváltozás elleni küzdelemben is fontos szerepet játszik.

A magyar elnökség tanulságai és a jövő kihívásai

A 2024-es magyar erdészeti elnökség tapasztalatai mélyebb megértést adtak ar-

EU Erdészeti Főigazgatók Informális Találkozója Lakitelken

ról, hogy az erdészeti politika nemcsak egy technikai vagy szakmai kérdés, hanem egy olyan politikai és társadalmi dimenzióval is rendelkezik, amely folyamatos egyeztetést és globális együttműködést igényel.

Az erdészeti innováció, a fenntarthatóság és a nemzetközi együttműködés szerepe kulcsfontosságú, és hozzájárul az EU erdészeti stratégia megvalósításának előmozdításához.

A megszerzett tudás és a közös munkával elért eredmények alapot adnak ahhoz, hogy a jövőben még hatékonyabban kezeljük a globális erdészeti kihívásokat, és biztosítsuk az erdők fenntartható használatát.

A magyar elnökség során elért eredmények, különösen az erdők vízgazdálkodásban betöltött szerepének hangsúlyozása, hosszú távon is meghatározhatják az EU erdőt érintő szakpolitikákat és az európai erdők jövőjét.

Deák István György
erdészetpolitikai referens, AM

EUSTAFOR – EURÓPAI ÁLLAMI ERDŐK 2024+

AZ ERDŐK FELELŐSSÉGTELJES KEZELÉSE AZ EMBEREKÉRT ÉS A BOLYGÓÉRT

A többcélú erdők különböző termékek és szolgáltatások gazdag választékát kínálják az európai polgárok számára. Támogatják a fosszilis energiahordozóktól mentes Európa kialakulását és az erős, bioalapú körforgásos gazdaságra való átállást. A szénmegkötés, -tárolás és -helyettesítés révén a változatos ökoszisztémaként működő erdők és termékeik hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a kikapcsolódás, a kultúra és az örökség helyszínei, emellett munkahelyeket biztosítanak.



Egy 30 európai államot vizsgáló tanulmány szerint az összes gazdasági teljesítmény részesedése 7%-át és minden 16. munkahelyet közvetlenül vagy közvetve az erdészeti és a faipar generálja.

A Natura 2000 területek mintegy 50%-a erdő és egyéb fás terület, ebből 8,4 millió hektár állami erdőben található, és EUSTAFOR-tagok kezelésében áll.

Európa erdőinek egyharmada állami tulajdonban van, ami azt jelenti, hogy az európai polgároké. Ezeket az erdőket az állami erdőgazdálkodási szervezetek kezelik (*State Forest Management Organizations – SFMO*), amelyek elkötelezettek a fenntartható erdőgazdálkodás (*Sustainable Forest Management – SFM*) legmagasabb színvonalon és hosszú távú szemlélettel történő gyakorlása mellett. Az erdők Európa-szerte különbözőek, így az előttük álló kihívások is sokfélék.

Annak érdekében, hogy az európai erdők ellenálló és növekvő erőforrásként maradjanak fenn, az erdészeti szakpolitikai célkitűzésekkel nemzeti szinten kell foglalkozni.

Az Európai Állami Erdőszövetség (*EUSTAFOR*) az erdőkre és azok fenntartható kezelésére irányuló intézkedéseket javasol a hivatalba lépő Európai Parlamentnek és a jövőbeli Európai Bizottságnak, valamint a Tanácsnak mint jogalkotóknak. Reméljük, hogy az uniós intézmények holisztikus megközelítéssel viszonyulnak az erdőkhöz, és a tagállamok erdészeti szakértőire támaszkodva felhasználnak sokoldalú szakér-

telmüket az elkövetkező évek erdőkkel kapcsolatos szakpolitikáinak kidolgozása során.

Felhívás cselekvésre

Az EUSTAFOR tagjai felszólítják az új Európai Bizottságot, az Európai Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy az alábbi kulcsfontosságú javaslatok révén támogassák az európai erdők és az erdészeti fejlődését:

Ellenálló, jól kezelt, többfunkciós erdőkre van szükségünk, amelyeket alkalmazkodóképes nemzeti politika támogat az éghajlatváltozás kihívásainak kezelése érdekében.

Ösztönözni kell a proaktív erdőgazdálkodást annak érdekében, hogy az erdők alkalmazkodni tudjanak a változásokhoz, és ellenőrzés alatt tartsák az erdőben keletkező károkat (*például a viharok, kártevők és erdőtűzek által okozottakat*).

Míg a felkészültséget, a megelőzést és bizonyos felszámolási intézkedéseket uniós szinten össze lehet hangolni, az erdőgazdálkodás részletes szabályozását nemzeti szinten kell megvalósítani, támogatva a mindenki számára megfelelő megoldást. Az európai politikai döntéshozóknak támogatniuk kell a hosszú távú terveken alapuló fenntartható erdőgazdálkodási gyakorlatokat, amelyeket az erdők éghajlati kihívásainak segítését célzó kutatások támogatnak.

Az EU-nak ki kell használnia az innováció és a biogazdaság növekedésének előnyeit.

Az egészséges, ellenálló és multifunkcionális erdők nem valószínűsíthetők meg erdészeti beruházások nélkül, melyeket a virágzó természetierőforrás-gazdálkodás tesz lehetővé. Ezért szükséges sürgősen aktualizálni a 2018. évi biogazdasági stratégiát.

Az erdők a fa és egyéb természetes alapú termékek forrásai. A fa számos lehetőséget kínál a fosszilis nyersanyagok helyettesítésére, és ezért a megerősített uniós biogazdasági stratégia központi elemét kell képeznie. A stratégiának a biogazdasági termékekkel kapcsolatos kutatásra és innovációra is összpontosítania kell a készülő uniós kutatási és innovációs politikával összefüggésben. Az európai politikai döntéshozóknak biztosítaniuk kell a biogazdaság sikerét azáltal, hogy a jövőbeli uniós rendeletek – például a kaszkádszerű felhasználásra vonatkozó rendeletek – ne akadályozzák a gazdasági növekedést, az új értékláncok és a zöld munkahelyek kialakulását.

Annak elismerése, hogy a biológiai sokféleség védelme Európa-szerte a fenntartható erdőgazdálkodási szervezetek hosszú távú fenntartható erdőgazdálkodásának szerves részét képezi.



Európában az Állami Erdészeti Szervezetek hosszú távon fenntartható ökoszisztémákat kezelnek, a biológiai sokféleség védelmével összhangban. Ezek az erdők kényelmet és gazdag élőhelyeket biztosítanak, melyek előnyeit a lakosság Unió-szerte élvezi.

Az EUSTAFOR-tagok évek óta alkalmaznak természetközeli erdőgazdálkodási gyakorlatokat. Elismerés illeti az állami erdőket kezelő szervezeteket, melyek többsége magas szintű tanúsítvánnyal rendelkezik, és összhangban működik az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégiájával. Az állami erdészeti szervezetek szakértelmet és lehetőségeket kínálnak a biológiai sokféleség védelmével kapcsolatos legjobb gyakorlatok kidolgozására és alkalmazására, mely szakértelmet érdemes felhasználni.

Az erdőkkel kapcsolatos megalapozott szakpolitikai döntéshozatalhoz az erdészeti szakértelmnek a politikaalkotás középpontjában kell állnia

Az erdőkkel kapcsolatos erdészeti szakértelmnek központi szerepet kell játszania az erdőkkel kapcsolatos szakpolitikai döntéshozatalban. Az új uniós erdészeti irányítási struktúrának az Állandó Erdészeti Bizottságon keresztül a szakpolitikára, az erdészeti érdekeltek platformján keresztül pedig az érdekeltek fokozott bevonására kell összpontosítania. Az Állami Erdészeti Szervezetek európai erdőkre vonatkozó ismereteinek kell ösztönöznie az erdőkkel kapcsolatos uniós erdészeti szakpolitikát.

Az európai erdőkre vonatkozó jövőképünk

Az európai erdőknek meg kell őrizniük multifunkciós szerepüket.

Az erdők funkciói sokrétűek, és ugyanaz az erdőterület gyakran termékek és szolgáltatások együttesét nyújtja. Az erdők a növény- és állatvilág élőhelyei, amelyek magas fokú biológiai sokféleséget biztosítanak. Az erdőkből származó fa- és nem faalapú termékek (parafa, gyanták, gumik, vadon termő gombák, aromás és gyógynövények, diófélék és bogyók) erdőkből történő betakarítása, feldolgozása és felhasználása hozzájárul a vidékfejlesztéshez és a zöld munkahelyekhez. A fák emellett elnyelik a szén-dioxidot, és enyhítik az éghajlatváltozás hatásait.

Az EUSTAFOR tagjai által kezelt erdők éves fakészlet-növekedése körülbelül 240 millió m³. Mintegy 100 000 alkal-

mazott nyújtja szakértelmét és tapasztalatát annak érdekében, hogy az erdők szolgálják a természetet, az éghajlatot és az embereket, valamint biztosítsák a szükséges faanyagot.

A reziliens erdők hozzájárulnak a fenntarthatóbb jövőhöz.

Az aktív és természetalapú erdőgazdálkodás segíti az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, és ellenőrzés alatt tartja az erdőkárokat, mint például a viharok, kártevők és erdőtüzek okozta károk. Az erdők tűrőképessége biztosítja annak előfeltételét, hogy az erdészet hozzájáruljon a zöld átmenethez és a globális fenntartható fejlődési célok eléréséhez, amelyeket jól kidolgozott EU-stratégiáknak és pénzügyi eszközöknek kell támogatniuk. Csak az egészséges és életerős erdők képesek hatékonyan biztosítani többfunkciós előnyeiket a társadalom számára.

Az éghajlatváltozás már eddig is jelentős hatást gyakorolt az erdőkre, és csak a 2018–2019-es időszakban 1,2 millió hektár európai erdő károsult a tüzek, kártevők és betegségek miatt.

Az erdők és az fatermékek csökkentik a fosszilis kibocsátásokat, és az európai biogazdaság sarokköveiként működnek.

A fák szén-dioxidot kötnek meg, amely az erdőben és a fatermékekben raktározódik. Mindaddig, amíg az erdőket fenntartható módon kezelik, a teljes szén-dioxid-egyenleg táji léptékben pozitív lesz. Az EUSTAFOR-tagok hozzá kívánnak járulni egy erőforrás-hatékony és zöld európai gazdaság kiépítéséhez. Az erdők helyi alternatívát kínálnak a fosszilis nyersanyagokkal szemben az építőiparban, a bioenergiában, valamint az orvostudományban és az élelmiszer-termelésben.

Az EUSTAFOR-tagok az EU-ban évente kitermelt 400 millió m³ faanyag mintegy 1/3-át termelik ki, támogatva a biogazdaságot az építőiparban, az innovációban és az energiaágazatban, ahol a bioenergia jelenleg az EU teljes megújuló energiatermelésének 60%-át teszi ki.

Az erdőgazdálkodás aktívan hozzájárul a biológiai sokféleség fenntartásához és növeléséhez.

Az európai állami erdők Európa leggazdagabb biodiverzitású élőhelyei, amelyek számos ritka és veszélyeztetett

élőlénynek, több ezer különböző madár-, emlős-, rovar- és növényfajnak adnak otthont. Az állami erdőkben alkalmazott gazdálkodási gyakorlatok egyértelműen bizonyítják, hogy az erdei ökoszisztémák ökológiai funkciói és a biológiai sokféleség minden más funkcióval együtt fenntarthatók a gazdálkodás alatt álló erdőkben.

Európában mintegy 16 millió hektár állami erdő élvezi védett státuszának előnyeit, míg további 9,5 millió hektár különböző védelmi funkciókat lát el.

Az EUSTAFOR-tagok három pilléren keresztül támogatják a fenntartható erdőgazdálkodás elveit.

Gazdasági érték: Fahozamunk hozzájárul a biogazdasághoz az építőiparban, az innovációban és az energiaszektorban, ahol jelenleg a bioenergia teszi ki az EU teljes megújuló energiafelhasználásának több mint felét.

Környezeti érték: Az ökológiailag megalapozott erdőművelési módszerekben vezető szerepet vállalva támogatjuk a biodiverzitást, védjük a veszélyeztetett fajokat, és megőrizzük a természetes folyamatokat.

Társadalmi érték: Közcéli rekreációs területeket hozunk létre és működtetünk, megóvjuk a képi és kulturális szempontból értékes tájakat, lehetővé tesszük az élelemgyűjtést, vadászatot és a horgászatot.

Az EUSTAFOR 27 európai ország 39 tagját képviseli, és több mint 60 millió hektár állami tulajdonban lévő földterületen, köztük 54 millió hektár erdőben gazdálkodik fenntarthatóan.

Az EUSTAFOR-tagok támogatják a fenntartható erdőgazdálkodásnak a FOREST EUROPE által kidolgozott elveit, valamint az EU erdészeti stratégiájának célkitűzéseit és irányelveit. Tagjaink elősegítik a rekreációt, a kulturális örökség megőrzését, valamint a természetvédelem terén is kiemelkedő teljesítményt nyújtanak. Az országok és régiók közötti együttműködés és információcsere révén napról napra magasabb színvonal elérésére törekszünk. Az európai fenntartható erdőgazdálkodási szervezetek fórumaként az EUSTAFOR az állami erdőgazdálkodás társadalomra gyakorolt pozitív hatását népszerűsíti, igazodva az európai fenntarthatósági célokhoz, törekedve azok elérésére.

Forrás: **European State Forest Association AISBL**